

Uudistuva RDA-kuvailustandardi: tilannekatsaus

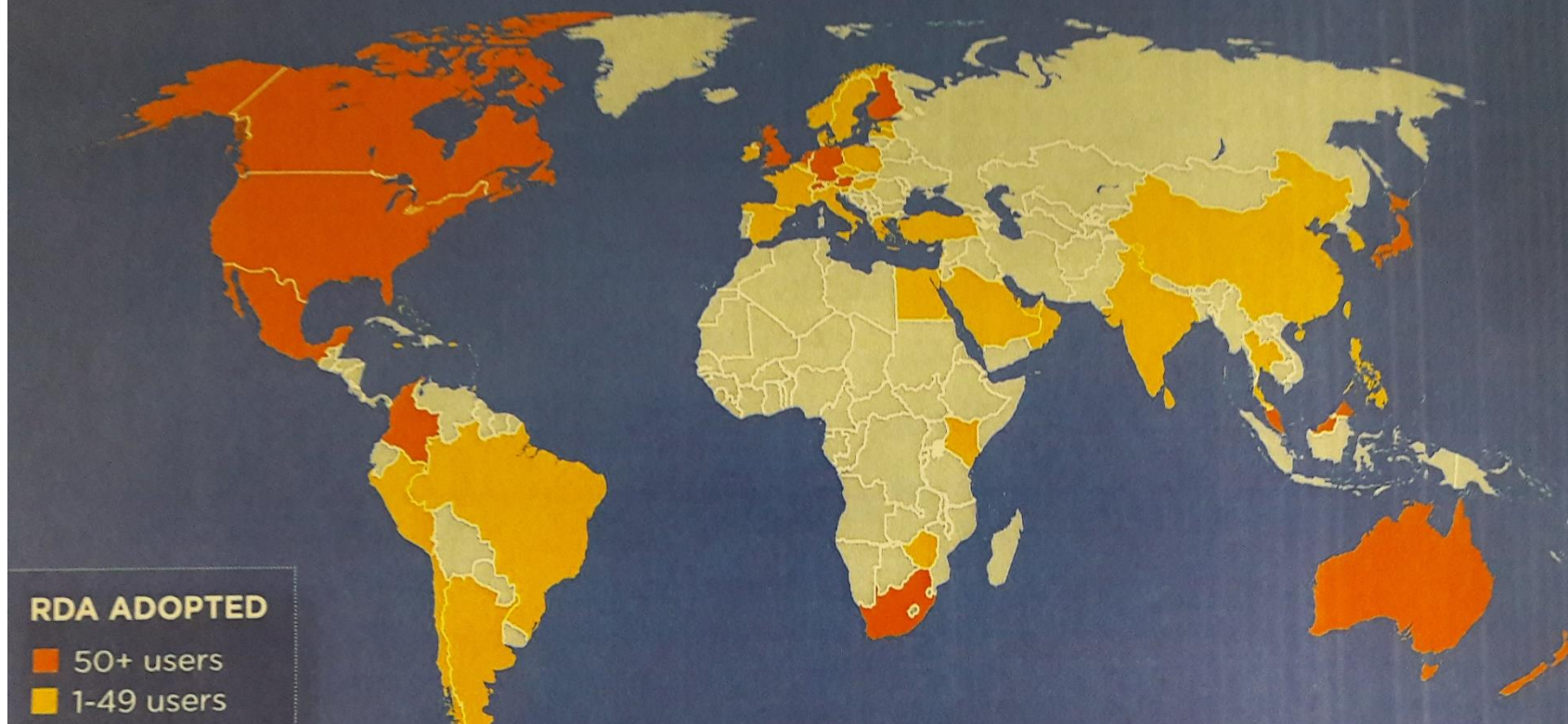
24.10.2018

Marja-Liisa Seppälä
Kuvailusääntöpalvelu

RDA:n maailmanvalloitus

- RDA Toolkit -palvelun ulkoasu ja rakenne muuttuu
 - 3R = RDA Toolkit Restructure and Redesign
 - Kuvailusääntötekstistä metatietomanuaaliksi
- RDA laajenee uusille kuvailualueille ja kuvailukumppaneille
 - Esim. paikka ja ajanjakso uusina kuvailualueina
 - Halu palvella muitakin metatietotuottajia kuin kirjastoja

The World of RDA

RDA-uutuuksia

- Ks. uusi (**keskeneräinen**) englanninkielinen versio: <https://beta.rdatoolkit.org/>
- Kuvailusääntöpalvelun alustava kartoitus beta-versiosta:
 - Ks. <https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu/Huomioita+uudesta+RDA%3Asta>
 - Jatkokartoituksia tulossa kansainvälisten päivitysten tahtiin
- Uutuuksia mm.
 - 13 entiteettiä (kuvailun kohdetta) aiemman 7 entiteetin sijaan
 - Elementtien pakollisuudet poistettu ja vaihtoehtoisia ohjeistuksia lisätty
 - Sovellusprofiilit ovat räätälöityjä otoksia säännöistä
 - Esim. ydintason kuvailuun liittyvät kuvailusääntökohdat koottuna yhteen
 - Keventävät RDA-sääntöjen käyttöä

2019-2020

- Kansainvälinen aikataulu määrittää aikataulun Suomessa
 - Uudistunut englanninkielinen RDA Toolkit valmistuu **todennäköisesti** keväällä 2019
 - Nykyistä RDA Toolkit -palvelua on mahdollista käyttää vielä vuosi uuden palvelun valmistuttua (tarkkaa ajankohtaa ei vielä tiedetä)
- Suomenkielinen uusi RDA **pyritään** julkaisemaan keväällä 2019
- Uuden palvelun tarkempi käyttöönottoajankohta päätetään kussakin tietokannassa erikseen
 - Käyttöönoton tapahduttava **todennäköisesti** viimeistään kesällä 2020 kansainvälisen aikaraamin vuoksi

Askeleet uuteen RDA:han

- Kuvailusääntötekstin ja palvelun suomentaminen
 - Kuka: Kansalliskirjaston Kuvailusääntöpalvelu
 - Milloin: talvella 2018 – keväällä 2019
- Kansallisten linjausten ja esimerkkien valmistelu
 - Kuka: Kuvailun kansalliset asiantuntijaryhmät (Kusti, Kumea, Sisku ja Muusa)
 - Milloin: keväällä 2019
- Sovellusohjeiden päivitys
 - Kuka: Kuvailun kansalliset asiantuntijaryhmät ja muut ohjeistavat tahot
 - Milloin: syksyllä 2019
- Esittelevät RDA-koulutukset
 - Kuka: Kansalliskirjasto
 - Milloin: syksyllä 2019
- Takautuvat konversiot
 - Kuka: Kukin tietokanta päättää konversioiden laajuuden ja tarkan ajankohdan
 - Milloin: syksyllä 2019 - kesällä 2020

Aikataulu elää edelleen!

Miksi RDA uudistuu

- Hyödyt tiedonhakijalle:
 - Selailun vähentyminen ryhmitellyillä hakutulostauksilla
 - Täsmähakutulokset tarkemmilla haun rajoituksilla
 - Runsaammat tiedonhakupolut uusilla laatumetatioilla

Vaikutus hakutuloslistaukseen: ryhmittely

Nyt

Sovitus

E-kirja

McEwan, Ian ; Lindholm, Juhani
2003

Sovitus

DVD

Wright, Joe, ohjaaja. ; Hampton,
Christopher, käsikirjoittaja.
2008

Sovitus

kirja

McEwan, Ian ; Lindholm, Juhani
2013

Sovitus

kirja

McEwan, Ian ; Lindholm, Juhani
2002

- Atonement (Sovitus)

Romaani

McEwan, Ian, kirjoittaja

- Sovitus

Teksti ; suomi

Lindholm, Juhani, suomentaja

+ Sovitus

Nide

2002

- Sovitus

Verkkoaineisto

2003

- Atonement (Sovitus)

Elokuva

+ Atonement / Sovitus

Liikkuva kuva ; englanti, suomi

Wright, Joe, ohjaaja. ; Hampton,
Christopher, käsikirjoittaja.

RDA-ideaali

*RDA:n uudessa versiossa 2019 **ekspressio** (~kieli- tai esitysmuoto-versio) on helpompi tunnistaa uuden elementin, nimekkeen, avulla*

Vaikutus haun rajaamiseen: tarkemmat rajaukset

Nyt

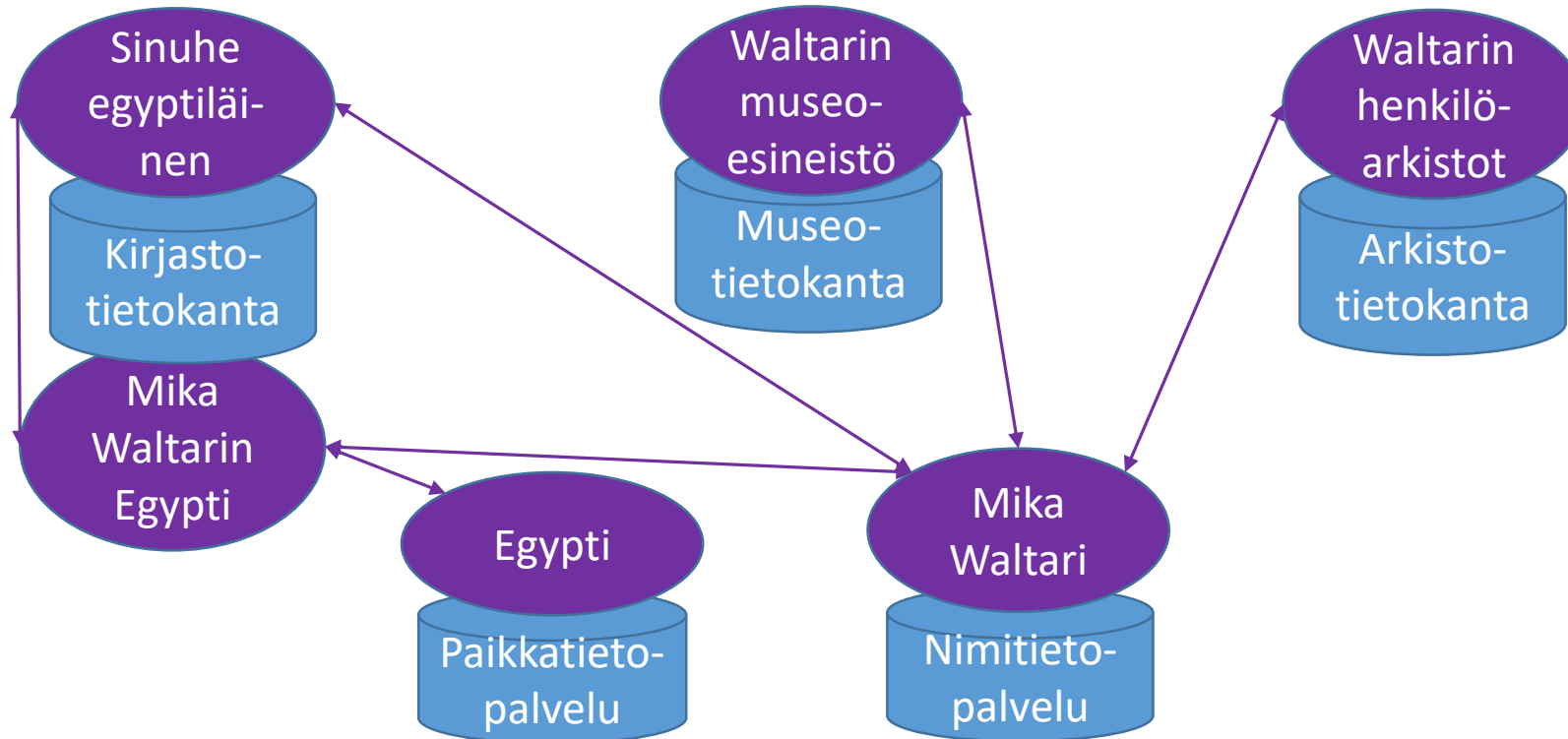
Aineistotyyppi
Tekijä
Aihe
Alue
Valmistusvuosi
Aiheen aika
Kieli

RDA-ideaali

Aineistotyyppi Sisällön tyyppi Tallenteen tyyppi
Tekijä Tekijän rooli
Aihe (Aiheena oleva asia, aika, paikka, tekijä, teos tms.)
Paikka Valmistuspaikka Aineiston sijaintipaikka Henkilön syntymäpaikka
Ajankohta Valmistusvuosi Organisaation aloitus/lopetusvuosi
Kieli

RDA:n uudessa versiossa 2019 aika ja paikka uusina identifioitavina kohteina

Vaikutus tiedonhakupolkuihin:

RDA-kuvailustandardi lisää metatietojen linkittymistä toisiinsa tukemalla

- *metatiedon yhteismitallisuutta **jaetuissa palveluissa**: Nimitieto- ja Paikkatietopalvelut RDA-laadunvarmistuksen piiriin RDA:n uuden version 2019 myötä*
- *metatiedon yhteentoimivuutta ja linkittymistä **sektorikohtaisten tietokantojen välillä***

Reunaehdot muutokselle

- RDA-uudistus ei pysty vaikuttamaan kuvailuun tai tiedonhakuun, jollei
 - tietomalli (≠ MARC 21)
 - toteuta entiteetti-suhde-rakennetta
 - säilytä RDA-kuvailun rikkautta ja hienojakoisuutta
 - tuotantojärjestelmä (≠ nykyiset järjestelmät)
 - mahdollista tietomallia, joka pohjautuu entiteetti-suhde-mallille
 - mahdollista tehokasta kuvailutietojen yhdistelyä, kontekstualisointia ja linkittämistä
 - asiakasliittymä
 - toisinnassa kuvailutiedon rakennetta
 - hyödynnä tuotettua kuvailutietoa kaikessa rikkaudessaan

Lisää tietoa RDA-uudistuksesta...

- Ajankohtaistiedotusta:
 - Kansalliskirjaston Missä mennään –webinaareissa, Kuvailun tiedotuspäivillä ja muissa tilaisuuksissa
 - Kuvailijoiden sähköpostilistoilla, Kuvailusääntöpalvelun verkkosivuilla ja muissa välineissä
- Tilaisuuksia:
 - RDA-tilannekatsauksia webinaarien muodossa keväällä 2019
 - Uutta RDA:ta esittelevät koulutukset kaikille halukkaille lähi/etäpäivä-yhdistelminä syksyllä 2019
- Kysy:
 - Kuvailusääntöpalvelun palveluosoite: [kuvailusaannot-posti \[ät\] helsinki.fi](mailto:kuvailusaannot-posti[at]helsinki.fi)

Loppukevennys

- Keskitetysti rahoitettu kansallinen lisenssi RDA Toolkit toteutuu 2019:
 - Kirjastot saavat RDA Toolkitin ilmaiseksi käyttöönsä
 - Lisenssin keskitetty hallinnointi säästää kirjastojen työaika
 - Lisätietoa Kuvailusääntöpalvelusta: kuvailusaannot-posti [ät] helsinki.fi
- Kansallisen lisenssin myötä kaikki (kansallisen tason) kuvailuohjeistukset on mahdollista keskittää RDA-kuvailusääntöjen yhteyteen
 - Kuvailuprosessi sujuvoituu
 - Kuvailusäännöt ja työohjeet voidaan linkittää toisiinsa
 - RDA:n käyttö lisääntyy ja metatiedon yhtenäisyys paranee
- Kiitos kansallisille kuvailun asiantuntijaryhmille (Kustille, Kumealle, Siskulle ja Muusalle) tuesta tässä asiassa!
 - Ks. Kustin suositus: <https://www.kivi.fi/display/Kuvailustandardit/Suositukses>

Kiitos.

marja-liisa.seppala [ät] helsinki.fi

kuvailusaannot-posti [ät] helsinki.fi

Kuvailusääntöpalvelun verkkosivut:

<https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu/Tervetuloa>